

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. IV. Vtrùm explicandæ in confeßione sint species, circumstantiæ, &
numerus peccatorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

mortale, sola habeat venialia non tenetur ea confiteri nisi fortasse accessurus ad sacram Communionem dubitet utrum habeat contritionem, quod etiam dicendum de articulo mortis.

XII. In qd si casum iteranda sit confessio.

Dubatur quintò, quando iteranda sit confessio. Dico quodcumque Sacramentum fuit irritum, undecumque proveniat, ex parte autem integritatis tunc provenit quodcumque quis scienter peccatum aliquod mortale in Confessione reticet, sine legitimâ causâ; hæc enim à Concilio Florentino & Tridentino assignatur pro materiâ necessariâ Sacramenti Pœnitentiæ. Unde addit Concilium Tridentinum sessione decima-quarta, capite quinto, eos qui in Confessione Sacramentali aliquid scienter retinent nihil Divinæ Bonitati per Sacerdotem remittendum proponere.

XIII. Quid si confessio prius invalida fiat iterum eidem Sacerdoti.

Casu autem quo confessio fuit invalida, si fiat eidem Sacerdoti memori adhuc illorum peccatorum, sufficit uno verbo ea iterum repetere dicendo, accuso me de iis omnibus, quæ alias confessus sum: imo sufficit si Confessarius generatim meminerit status pœnitentis. Addunt aliqui, licet ne status quidem pœnitentis recorderetur Confessarius, adhuc non teneti pœnitentem peccata repetere, præsertim si defectus fuerit non ex parte ipsius, sed Sacerdotis, ut si formam sine intentione debitâ, aut non integrè protulerit. Quod si confessio postea alteri fiat, debent omnia peccata quoad numerum & speciem repeti, ac si nunquam ea fuisset confessus, idque ex quocumque capite contingat Sacramentum fieri irritum.

XIV. Quando quis semel validè est confessus, non tenetur per se loquendo iterum illa iterum confiteri.

Si autem quis validè sit confessus, nunquam, per se loquendo tenetur peccata illa iterum in confessione aperire. Dixi per se loquendo, nam per accidens teneri potest, ut si circumstantiam aliquam notabiliter aggravantem in confessione per oblivionem omisisset; tunc enim debet peccatum illud denuo confiteri simul cum illâ circumstantia. Idem etiam est quando quis integrè confitetur, & absolvitur à casibus reservatis cum obligatione reservata iterum confitendi.

SECTIO QUARTA.

Vtrum explicanda in Confessione sint species, circumstantia, & numerus peccatorum.

I. In actibus duplex reperitur species, physica & moralis.

NOTANDUM duplicem esse speciem in actibus, physicam, & moralem: exempli gratia occidere clericum & laicum est actus ejusdem speciei physicae, sicut & comedere carnes feriâ quintâ & sextâ, & tamen in specie morali magna est differentia: è contra hominem interficere gladio aut scilopeto, divinare per aquam aut ignem, sunt actiones specie physica distinctæ, non tamen morali.

II. Circumstantia specie morali differentes in confessione sunt aperienda.

Dicendum itaque, quoad species peccatorum, omnes illas quæ specie morali differunt, esse apertè in confessione explicandas. Hoc definitum est in Concilio Tridentino sessione decima-quarta, capite quinto, ubi docet omnes circumstantias mutantis speciem peccati debere in confessione aperiiri, & hoc ad confessionis integritatem spectare. Ratio est, quia peinde est novam hujusmodi circumstantiam mutantem speciem peccati adjungere, ac alium actum cum illâ solâ ma-

teriâ, si fieri posset committere. Unde quando Caietanus dicit, non necessariò aperiendas esse omnes species, intelligi potest, vel de specie physica, vel de iis circumstantiis, quæ licet aliquam differentiam, etiam in specie morali faciant, non tamen tantam, ut notabiliter mutantur iudicium viri prudentis.

Hoc tamen intelligendum est de novâ specie, quæ sit peccatum mortale; si enim circumstantia, quæ additur actui, qui est peccatum mortale, adjiciat novam speciem, non tamen mortalem, dicunt non esse necessarium circumstantiam illam in confessione aperire: ut si quis hominem occidat ob vanam gloriam. Quando autem circumstantia variet speciem actus, non potest generalis regula assignari. Univerfim dici potest tunc contingere, quando est contra aliquam aliam virtutem, ut ablatio rei sacræ est simul furtum & sacrilegium, vel etiam quando intra eandem speciem latè sumptam notabiliter facit actum differre in ordine ad difformitatem cum rectâ ratione, sicut injuria in famâ, vitâ & bonis constituit diversum specie peccatum injuriæ.

III. Hæc tamen nova species, ut quis eam confiteri tenetur, debet esse peccatum mortale.

Quod si contingat quempiam, peccatum aliquod confiteri & oblivisci circumstantiam mutantis speciem sufficit circumstantiam illam per se postea confiteri, & non est necessarium peccatum illud postea eodem modo confiteri, ac si nunquam fuisset illud confessus si circumstantia non sit ejusmodi, ut nisi iterum dicto peccato intelligi sufficenter non possit. Quare qui juravit aut vocavit se non fururum & postea furatur, deinde oblitus voti aut juramenti confitetur se fuisse fururum, postea non teneretur confiteri se fururum esse, cum prius juramentum aut votum non furandi omisisset, sed sufficit dicere, se votum aut juramentum violasse, quia juramentum & votum videntur ejusdem rationis in quavis materiâ. At verò si quis qui commisit adulterium confitatur, solam circumstantiam fornicationis, oblitus injuriæ, non sufficit postea dicere, se peccasse contra justitiam, cum diversissima sint peccata in materiâ injuriæ, ut contra bona, vitam, famam, & jus Matrimonii, sicque confiteri debet se adulterium commisisse eodem modo ac si peccatum illud nunquam fuisset confessus.

IV. Quid si quis peccatum aliquod confessus sit, oblitus circumstantiam mutantis speciem.

Quoad circumstantias verò notabiliter aggravantes intra eandem speciem, explicare debeant in confessione, divisi sunt Auctores. Suarez disp. vigesima-seconda, sect. tertia, Coninck disp. septima, dub. tertio, num. decimo-tertio, Tannerus & alii plures apud ipsos dicunt hujusmodi circumstantias esse necessariò confitendas, circumstantiæ autem hæc sunt, duratio, intensio actus, &c. Sanctus Thomas è contra in quarto, distinctione decima-sexta, quæstione tertia, articulo secundo, quæstioncula quinta, Navarrus, Valentia, Præpositus, & alii negant, quod videtur probabilius, tum quia Concilium Tridentinum non requirit nisi ut circumstantiæ illæ in confessione aperiantur quæ mutant speciem, tum etiam quia communis praxis, in multis saltem hujusmodi circumstantiis est in contrarium.

V. Quid censendum de circumstantiis intra eandem speciem notabiliter aggravantibus.

Quod si Canonos aliqui, aut Sancti Patres requirant, ut hæc omnia aperiantur, solum loquuntur de eo quod expedit ad majus bonum animatum, non quod ad Sacramentum constituendum est necessarium, quod exinde colligitur, cum aliquas circumstantias ibi ponant explicandas, quæ non notabiliter aggravant, & à nullo censentur explicatu necessaria.

VI. Quo sensu Canonos aliqui & sancti Patres dicant eam in confessione aperiendam.

Si verò

VII. *Circumstantia transferens à veniali ad mortale, explicari semper debet in confessione.*

Si verò circumstantia transferat à veniali ad mortale, debet explicari; licet enim actus sint in eadem specie physicā, constituunt tamen diversam speciem moralem, cum actus mortaliter malus reddat hominem dignum odio Dei, poenā eternā, privet gratiā, &c. De circumstantiis minuentibus minor secundum omnes requiritur sollicitudo circa earum explicationem: etsi enim possit poenitens eas explicare, non tamen est necessarium nisi ejusmodi sint ut reddant peccatum ex mortali solum veniale, & censuram aliquam vitent, aut aliud hujusmodi.

VIII. *Circumstantia in confessione communiter explicanda sunt septem.*

Circumstantiæ communiter in confessione explicandæ sunt illæ septem, quæ hoc versu comprehenduntur:

Quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando.

Quis inquit statum personæ qui peccavit: *Quid* factum ipsum commissum, & materiam circa quam: *Vbi* & *Quando* circumstantias loci & temporis, ut si in loco sacro, vel eo tempore quo actio illa fuit ab Ecclesiâ prohibita: *Quibus auxiliis*, utrum scilicet alios ad hoc vel simile factum invitaveris, utrum pecuniam percutiendo, aut vulnus infligendo alteri abstuleris, &c. *Cur*, id est quo fine, si enim præter opus illicitum addatur ulterius malus finis, hic est in confessione explicandus, imo solus malus finis sufficit ad operationem aliâs honestam vitandum: *Quomodo*, utrum ex ignorantia & quali; utrum se defendendo alium occiderit, &c. Variæ circa has circumstantias sunt difficultates, quæ videri possunt in Coninck disp. septima, dub. quarto, & sequentibus, Suarez disp. vigesima-secunda, sect. quarta, Vasquez, Sanchez, & aliis.

IX. *Numerus peccatorum, si poenitenti certè cõstat, est determinandus à peccatorum.*

Circa numerum peccatorum hoc universim dici potest, cum esse certò & determinatè aperiendum, ubi poenitenti certò constat, si verò determinatè non constat, tunc considerato tempore quo in peccandi consuetudine mansit, numerus verisimilis est assignandus, ut centies plus minus, & licet postea advertat se aliquantulum numerum illum excessisse, non tamen est opus amplius peccata illa confiteri, nisi excessus sit notabilis. Quòd si ob longissimam peccandi consuetudinem nullus numerus nec verisimiliter assignari potest, sufficit tempus & peccandi consuetudinem explicare, nec plus est à poenitente exigendum, ne nimis vel augeat vel minuat numerum peccatorum.

X. *De numerica distinctione actuum internorum, ut constituent diversa peccata, Suarez disp. 22. sect. 5. Vasquez primâ secundâ, disp. 75. & alii plurimi asserunt actus illos internos, qui merè consummantur interiùs, ut odium, &c. tot constituere peccata numero distincta, quoties actus illi, sive ex naturali voluntatis cessatione, seu mentis distractione, etiam ad brevissimum tempus interrumpuntur. Hæc sententia speculativè sine dubio est valdè probabilis, tum quia hi actus singuli sunt peccatum per se completum, & consequenter non constituunt unum moraliter peccatum cum aliis, tum etiam, quia ad malitiam secundi actus perinde est ac si ante illud instans nullum aliud fuisset hujusmodi peccatum commissum, ac proinde nec in se, nec in ordine ad aliquod tertium habet ullam connexionem cum præcedente, vel formaliter vel virtualiter.*

XI. *Alii e contra non pauci, ut Salas, Lorca, Facundez, quos sequuntur multi ex recentiori-*

bus, quoad hos actus affirmant, si brevis solum interruptio ex cessatione, distractione, &c. (non retractione; hæc enim si intercedat, vel ad brevissimum tempus, putant opinionem præcedentem esse veram) interveniat, quantumcumque metaphysicè actus distinguantur, constituere nihilominus unum tantum peccatum moraliter, cum ex eadem tentatione proveniant, unde ut constituent diversum peccatum requirunt notabilem interruptionem, & consequenter procedunt de actibus externis, quorum non physicam interruptionem, sed moralem aiunt facere distinctionem in peccatis. Quare P. Coninck disp. septimâ, dubio septimo, num. quinquagesimo primo ait hanc secundam sententiam in praxi esse veram & tutam.

Prima tamen opinio consequenter procedit de actibus externis, & docet quoties interrumpuntur, ita ut non vel in se, vel in aliquo tertio dicant subordinationem, tot esse distincta numero peccata, & sigillatim in confessione explicandâ. Imò Vasquez vult quoties intendens occidere inimicum absentem, & iter hac intentione ingressus, ex distractione, vel aliâ causâ has actiones interrumpit, ut si dormiat, ad cibum sumendum subsistat, de aliis rebus etiam obiter agat, &c. debere eum hæc omnia sigillatim in confessione aperire, quod tamen alii negant, nisi interruptio sit notabilis, & de actione ad hunc finem nullo modo subordinatâ, ita ut quasi de integro hoc negotium iterum incipere videatur.

Addit tamen Coninck dubio illo septimo, numero quinquagesimo quarto, eum qui ex unâ regione in aliam inimici interficiendi causâ proficiscitur dicere in confessione debere, se eâ intentione tot horarum, aut dierum iter confectisse: quod licet alii negent, magis tamen conformiter dicitur ad principia primæ sententiæ. Videantur Auctores citati, qui fusissimè hæc disputant, & ad particularia descendunt.

Quæres: Utrùm idem numero actus malus, qui fertur in plura objecta numero distincta, ut si eodem ictu quis duos aut tres homines occidat, contineat plures malitias, in confessione explicandas. Suarez disp. 22. sect. 5. ait in illo actu unicam tantum contineri malitiam, quod etiam multi alii affirmant. Vasquez e contra, & alii plurimi volunt tot in illo actu esse malitias distinctas, quot sunt objecta, quia non fertur actus in illa omnia per modum unius.

Sed quæstio non est magni momenti, cum utraque opinio dicat debere circumstantiam illam in confessione aperiri, & numerum objectorum plus minus in confessione explicandum: plus minus, inquam, nam qui uno actu cuperit multos aut omnes homines in tali civitate aut cœtu occidere, vel omnia peccata, quæ in tali vel tali libro describuntur committere, non teneretur in particulari inquirere, quot homines in illâ civitate aut cœtu, vel quæ & quot peccata in illo libro describantur, sed sufficit dicere se putasse plurimos ibi homines & plurima illic ac diversi generis peccata fuisse contenta.

Quæres secundo: Utrùm actus, quo quis facit opus duplici præcepto prohibito, contineat in se plures malitias. Coninck disp. septimâ, dub. sexto, Navarrus & alii nonnulli affirmant, non solum quando præcepta illa procedunt ex motivis specie diversis (tunc enim non est dubium, ut occisio clerici prohibetur & lege naturali ex motivo justitiæ, & Ecclesiastico ex motivo religionis)

Alii, si brevis tantum interruptio inter hos actus interveniat, dicunt eos constituere unum solummodo moraliter peccatum.

XII. *Prior tamen sententia actus etiam externos dicit toties constituere distincta numero peccata, quoties vel breviter interrumpuntur.*

XIII. *Quo pacto confiteri peccatum suum debeat, qui ex unâ regione in aliam migrat inimici occidendi causa.*

XIV. *Quid de actu malo censendum, qui in plura objecta fertur numero distincta.*

XV. *Omnes in hoc conveniunt, debere numerum illum objectorum in confessione aperiri.*

XVI. *Quid si opus quis faciat duplici præcepto prohibito.*

Z z 4 sed

sed etiam quando præcepta sunt ejusdem planè rationis. Unde cum festum aliquod incidit in Dominicam, aut vigilia in Quadragesimam vel Quatuor tempora, si quis eo die Sacrum non audiat, aut non jejundet, dicunt esse duo peccata.

XVII. *Communiter tamen negatur in illo adu duas malitias morales reperiri.*

Communis tamen sententia docet, non esse duas malitias morales aut duo peccata in hujusmodi actu, contra duo præcepta ejusdem rationis, nec esse circumstantiam necessariam in confessione explicandam: ita Suarez disp. 22. sect. quartâ, sine: Vasquez primâ secundæ, disp. 98. & alii. Ratio est, cum namque malitiae sint planè ejusdem rationis, videntur coalescere in unum moraliter peccatum. Unde ut notat Suarez loco citato, quod actus sit contra hæc duo præcepta planè ejusdem rationis, & in ordine ad eundem finem imposita, non admodum mutant morale judicium.

XVIII. *Aliud est in materia justitia.*

Aliter res se habet in materiâ justitiæ, ut proximè dictum est de occidente duos eodem actu; ibi enim cum id quod præcipuè spectatur sit jus alterius, ipso facto quod plura jura disparata lædantur, sunt plures moraliter injuriæ, & peccata: hic verò id quod præcipuè spectatur est directio subditi in talem finem per talem actionem, cum ergo finis sit idem, elto per plura præcepta intimitur, illius violatio erit unum tantum peccatum.

SECTIO QUINTA.

Quomodo confitenda sint peccata dubia?

I. *Quinam hanc difficultatem fusc & exactè discesserint.*

DE hac re fusè Sanchez libro primo Moralium, capite decimo, Suarez hic disp. 22. sect. 9. Vasquez primâ secundæ, disp. 65. Coninck disp. 7. dub. octavo: Præpositus quest. 5. de Pœnitentiâ, dub. tertio, Layman lib. primo, tract. primo, cap. quinto, & alii apud ipsos.

II. *Status quaestions proponitur.*

Quaestio procedit de eo, qui ejusmodi rationes in utramque partem quasi æqualiter libratas habet, ut maneat quasi in æquilibrio, & omnino determinare se non possit, nec unum judicare, nec alterum, nam si rationes pro utrâque parte sint ejusmodi, ut possit se in alteram determinare, & judicare se vel non peccasse, vel id confessum esse, licet se illi opinioni probabili conformare potest, ut conveniunt omnes, licet etiam judicet probabile esse se peccasse, imo probabiliore rationes pro hac parte habeat, quam pro contrariâ.

III. *Dicunt aliqui, sic dubitantem debere peccatum illud confiteri.*

Quoad primum ergo Suarez & Sanchez citati, cum aliis multis apud ipsos putant taliter dubitantem teneri peccatum illud mortale confiteri, sive dubium sit de facto, id est, ita ut judicare nequeat, utrùm tale quid fecerit an non, sive de jure, id est posito quod sciat se fecisse, dubitet utrùm sit peccatum necne, quod etiam dicunt faciendum quando dubitat utrùm sit illud confessus.

IV. *Non pauci tamen tenent contrarium.*

Contrarium tamen cum Coninck, Præposito, Laymano citatis, & aliis, quos ipsi afferunt, multis videtur probabilius, nempe eum, qui vel dubitat utrùm tale quid fecerit, vel utrùm mortale peccatum sit, non teneri illud confiteri. Probant primò: In dubiis enim inquirunt melior est conditio possidentis, à quâ possessione rationabiliter dejecti non potest, saltem donec

probabiliter suadet eum possessionem amisisse, quod in omni materiâ, inquit, videtur verum, etiam juxta multos ex adversariis, id namque expressè docent Suarez & Sanchez, ne scilicet homo ad onus certum damnetur ob causam omnino incertam, quod probat nullam esse obligationem peccatum illud confitendi, etiam ut dubium, cum vel hoc grave onus sit, & homo ob rem incertam dejectur à possessione suæ libertatis, & ab immunitate obligationis ad confitendum, sicut etiam dici solet de dubio voti.

Secundò probant, Concilium quippe Tridentinum sessione decimâ quartâ, cap. quinto, tradens doctrinam de Sacramento Pœnitentiæ ait, illa sola peccata mortalia necessariò esse confitenda, quorum pœnitens post diligentem examinationem, conscientiam habet, quod hic aiunt non contingere, nam dubitatio illa, inquit, non est simpliciter conscientia peccati, alioqui & quando quis judicat probabiliter utrumque teneretur confiteri, cum aliquam conscientiam habeat illius peccati, quod tamen omnes negant.

Dices primò, possessionem hic stare à præcepto confessionis, non à penitente, qui nullam habet. Contra, inquit, pœnitens est in possessione suæ libertatis, ergo sicut in foro contentioso secundum leges ob hoc axioma ad nihil obligatur unquam is qui accusatur, donec probetur crimen, ita neque hic.

Dices secundò: Confessio est medium ad salutem necessarium, ergo adhiberi debet etiam in dubio, & in hoc est diversitas inter ea, quæ sunt necessaria necessitate medi & præcepti. Distingunt antecedens: Confessio re suscepta negant, re vel voto concedunt, debet ergo inquit, is habere votum subjiciendi clavibus hoc peccatum, nempe propositum illud confitendi, ubi de eo constiterit, & quoad hoc, inquit, idem est de probabiliter solum judicante in utramque partem, sive de facto, sive de jure, quem tamen non obligat alia sententia ad confessionem in re instituendam.

Per hoc etiam solvi aiunt quod objici posset, teneri scilicet hominem illum ad dolendum de peccato illo dubio, ergo & ad illud confitendum. Negatur inquit consequentiâ; dolor enim in hoc Sacramento latius patere debet secundum omnes quam confessio, cum sit simpliciter ad salutem necessaria peccati retractatio, non confessio, ut præter alios casus constat de probabiliter judicante in utramque partem, à quo dolorem illius peccati exigunt adversarii, non tamen confessionem. Nec demum, inquit, (quod præcipuè urget contrarii) in negotio salutis tutiora ita sunt quaerenda, ut adhibenda sit securitas omnimoda, seu metaphysica, sed moralis, ut fateri etiam debent ipsi de probabiliter judicante in utramque partem. Hæc in utramque partem disputandi gratiâ proposui, priorem tamen sententiam veram existimo, & omnino tenendam.

Hic verò advertunt omnes, hoc modo dubitantem tum in hac, tum in omni aliâ re, debere veritatem aut per se, vel si hoc modo nequeat, virum doctum consulendo inquirere, & practicè dubium antequam operetur deponere, alioqui non bonâ fide procedet, sed peccabit.

Tandem circa ultimum quod hic inquirebamus, nempe an dubitans utrùm sit rem aliquam confessus, ubi constat rem illam factam esse, & esse peccatum, sit necessariò confitendum. Dicendum

V. *Arguunt scilicet: eorum enim, inquit, tantum peccatorum faciendâ est confessio, quorum quia habet conscientiam.*

VI. *Dices, possessio stat à præcepto.*

VII. *Objic. Confessio est medium necessarium ad salutem, ergo etiam in dubio adhiberi debet.*

VIII. *Dices, debet dolere de peccato dubio dolere, ergo & illud confiteri.*

IX. *Hic modo dubitans inquirere debet veritatem.*

X. *Verum dicitur alicui constare de peccato commissio, de-*